

Tutkimusosio

Enemmistö vastustaa kuntaliitoksia – mitkään keinot eivät kelpaa kuntatalouden vahvistamiseksi

Veroja ei saa korottaa, velkaa ei pidä lisätä eikä kunnan omaisuutta saa myydä, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kansalaistutkimuksesta. Kuntapalvelujen laadusta ei saa tinkiä, eikä niitä saa karsia. Palveluja ei saa myöskään ulkoistaa. Henkilökuntaa ei saa irtisanoa.

Tällaiseen lopputulokseen päästään, jos noudatetaan suomalaisten enemmistön kantoja ja tuntoja kunta-asioissa. Haaste on siinä, että kunnallisia palveluita ei saisi karsia eikä henkilöstösäästöjä toteuttaa, saati maksuja ja veroja korottaa.

Palvelusetelit kyllä, ulkoistaminen ei

Eniten kannatusta saa ehdotus ”asuinkuntani tulee jakaa palvelusetelitä, jolloin kuntalaiset itse päättävät keneltä palvelut ostavat” (55 %). Reilu neljännes (27 %) väestöstä torjuu vaatimuksen palvelusetelien käytöstä. Väittämään yhtyvien osuus on hieman lisääntynyt vuodesta 2016 (52 → 55 %). Asuinalue ja asuinkunnan tyyppi eivät heijastu suhtautumisessa. Eri puolilla maata vähintään joka toinen kannattaa palvelusetelijärjestelmää.

Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista suhtautuu palvelusetelien jakamiseen myönteisesti pois lukien vasemmistoliiton tukijat. Kokoomuksen kannattajien keskuudessa on eniten palvelusetelijärjestelmän puolustajia (64 %) ja vähiten vasemmistoliiton tukijoiden parissa (36 %). Etenkin alemmat toimihenkilöt ja eläkeläiset haikailevat palvelusetelien perään.

Ajatus kuntapalvelujen ulkoistamisesta yksityisten yritysten hoidettavaksi nykyistä enemmän synnyttää vastarintaa (64 %). Suhtautuminen on selvästi varauksellisempaa kuin vuonna 2016 (53 %).

Veroja ei saa korottaa, lainoja ei saa lisätä, eikä omaisuutta saa myydä

Jonkin verran kannatusta saaviin ehdotuksiin kuuluu palvelumaksujen korottaminen kunnan taloudellisen rasituksen keventämiseksi (42 %). Hieman suurempi joukko kuitenkin vastustaa maksujen kiristämistä (47 %). Vain reilu kolmannes (35 %) olisi valmis karsimaan kunnallisia palveluja kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi. Enemmistö (53 %) suhtautuu nuivasti ajatukseen kunnallisten palvelujen leikkaamisesta.

Enemmistö (54 %) vastustaa ajatusta kunnallisveron korottamisesta palvelujen turvaamiseksi. Kolmannes (34 %) olisi valmis nostamaan kuntaveroa. Etenkin perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat vierastavat kuntaveron kiristämistä. Vasemmistoliiton tukijoista enemmistö oli valmis hyväksymään kunnallisveron korotuksen palvelujen turvaamiseksi. Kunnallisveron korottamisvaateen kannatus on nyt suurempaa (34 %) kuin vuonna 2016 (25 %), mutta on alhaisempaa kuin vuonna 2013 (48 %).

Ehdotus kunnan lainanoton lisäämisestä palvelujen ja työpaikkojen turvaamiseksi on niin ikään vastenmielinen (61 %). Syömälainan kannattajia on vain reilun viidenneksen verran (22 %). Velan kasvattajien osuus on aavistuksen lisääntynyt vuodesta 2016 (19 % → 22 %). Ainoastaan vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa on runsaasti niitä, jotka lisääisivät lainanottoa (43 %).

Jos veroja ei saa korottaa, eikä velkaa lisätä, niin omaisuuttakaan ei tulisi myydä kunnan taloudellisen ahdingon helpottamiseksi. Kolmannes (33 %) helpottaisi kunnan taloudellista tilannetta myymällä kunnan omaisuutta aiempaa suuremmassa määrin. Puolet väestöstä (51 %) torjuu ehdotuksen omaisuuden realisoimisesta. Vuosiin 2013 ja 2016 verrattuna aiempaa useampi (39 % → 43 % → 51 %) suhtautuu kunnan omaisuuden myyntiin kielteisesti.

Enemmistö torjuu kuntaliitokset ja henkilöstön irtisanomiset

Kunnan palveluksessa olevan henkilöstön irtisanominen säästöjen aikaansaamiseksi tuntuu olevan mahdoton ehdotus toteutettavaksi. Enemmistö (58 %) vastustaa sitä. Vain vajaa kolmannes (30 %) olisi valmis irtisanomaan kunnan työntekijöitä. Ajatus henkilöstön irtisanomisesta tuntuu aiempaa vastenmielisemmältä asialta (47 % → 54 % → 56 %).

Suomalaiset suhtautuvat tällä haavaa kuntaliitoksiin varsin varauksellisesti. Selvä enemmistö (58 %) vastustaa asuinkunnan liittämistä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi. Reilu neljännes (28 %) suhtautuu kuntaliitokseen myönteisesti. Suhtautuminen kuntaliitokseen on kielteistynyt vuodesta 2016 (48 % → 58 %). Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista tyrmää ehdotuksen asuinkunnan liittamisestä yhteen naapurikuntien kanssa.

Joka toinen (48 %) torjuu ajatuksen, että oman asuinkunnan säästöissä olisi menty jo nyt liian pitkälle. Neljännes (24 %) on valmis allekirjoittamaan väittämän. Näkemykset asuinkunnan toteuttamista säästöistä ovat pysytelleet kutakuinkin muuttumattomina vuosista 2013 ja 2016. Vasemmistopuolueiden ja perussuomalaisten kannattajista keskimäärää useampi kokee asuinkunnan säästöissä mennyn liiallisuuksiin.

Vajaa puolet kannattaa palvelujen järjestämistä maakuntatasolla

Kansalaiset jakaantuvat kahteen leiriin suhtautumisessa väittämään ”ihmisten omatoimisuutta ja vastuita palveluiden käytössä ja lähiomaisten hoitamisessa on lisättävä, jotta asuinkuntani menot eivät kasvaisi ja peruspalvelut voitaisiin turvata”. Kaksi viidestä (41 %) väestöstä yhtyy vaateeseen ja samansuuruinen joukko vastustaa sitä (40 %). Vaatimus omavastuun lisäämisestä on vuosien saatossa vähentynyt (2013: 47 % → 2016: 45 % → 2019: 41 %). Enemmistö kokoomuksen (57 %) ja keskustan (53 %) kannattajista korostaa ihmisten omatoimisuuden tärkeyttä. Vasemmistoliiton tukijoille ehdotus on myrkyä (68 %).

Lähes puolet (45 %) tukee ehdotusta asuinkunnan palveluiden järjestämisestä maakuntatasolla säästöjen aikaansaamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi. Joka neljännes (25 %) ei osaa ottaa kantaa ja lähes kolmannes (30 %) torjuu sen.

Suomalaisten ongelmallinen suhde säästöihin saa lisäsävyjä, kun kysytään asuinkunnan virastojen ja laitosten henkilöstön riittävydestä. Vajaa kolmannes (31 %) arvioi, että asuinkunnan virastot ja laitokset tarvitsevat lisää henkilöstöä, jotta ne voisivat palvella asukkaita paremmin. Lähes puolet (45 %) torjuu väitteen henkilöstömäärän kasvattamisesta. Suomalaisista aiempaa useampi on vakuuttunut siitä, että asuinkunta tarvitsee enemmän henkilöstöä asukkaiden palvelemiseksi. Kunnan henkilöstömäärän lisääminen viehättää keskimäärää enemmän SDP:n (43 %) ja vasemmistoliiton (54 %) kannattajia.

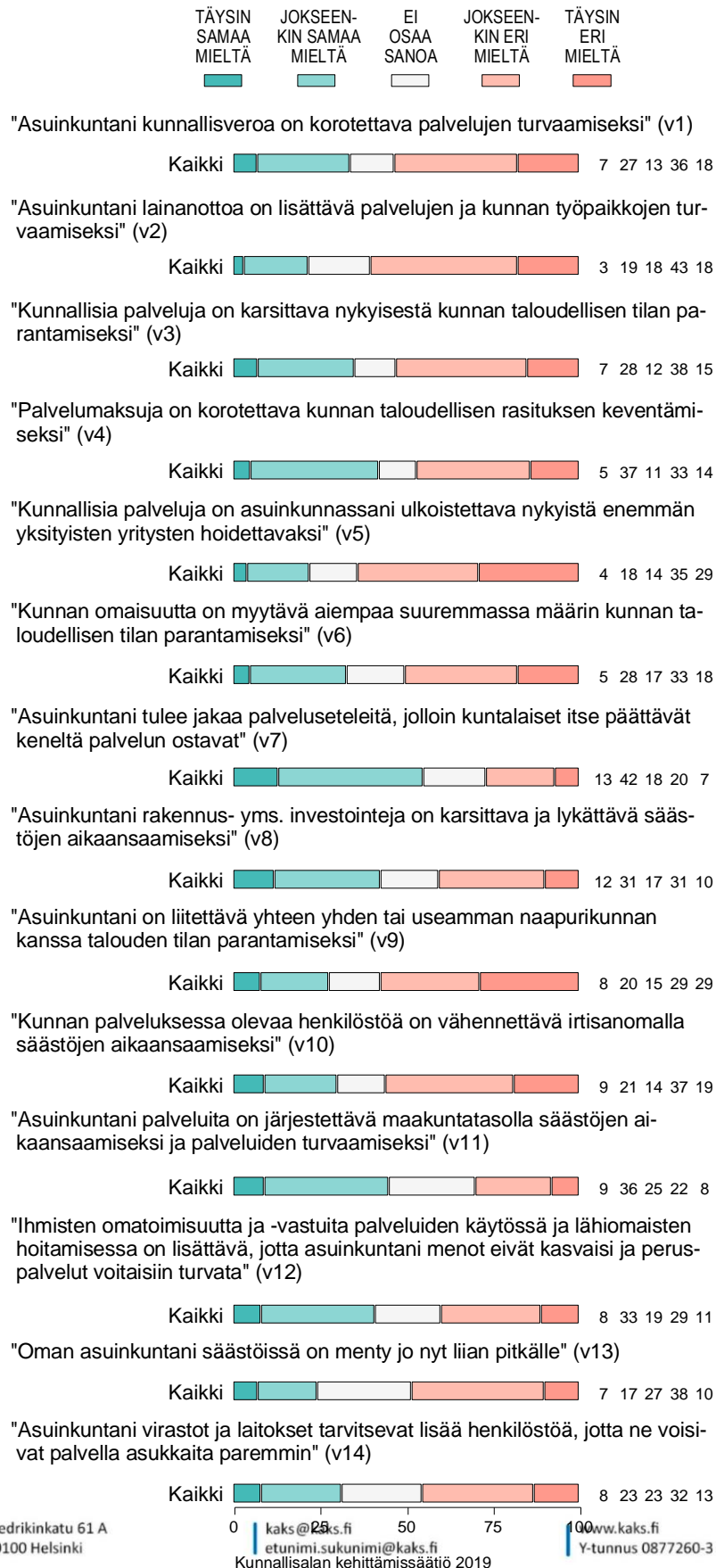
Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksessa selvitettiin suhtautumista konkreettisiin kunnan säästö- ja tehostamisratkaisuihin. Vastaajilta tiedusteltiin, miten he suhtautuvat palveluja, taloutta ja hallintoa koskeviin erilaisiin toimenpide-ehdotuksiin. Tarkasteluun poimittiin keskeisiä julkisessa keskustelussa esitettyjä toimintamalleja. Aiemmin vastaava tutkimus on tehty vuosina 2013 ja 2016.

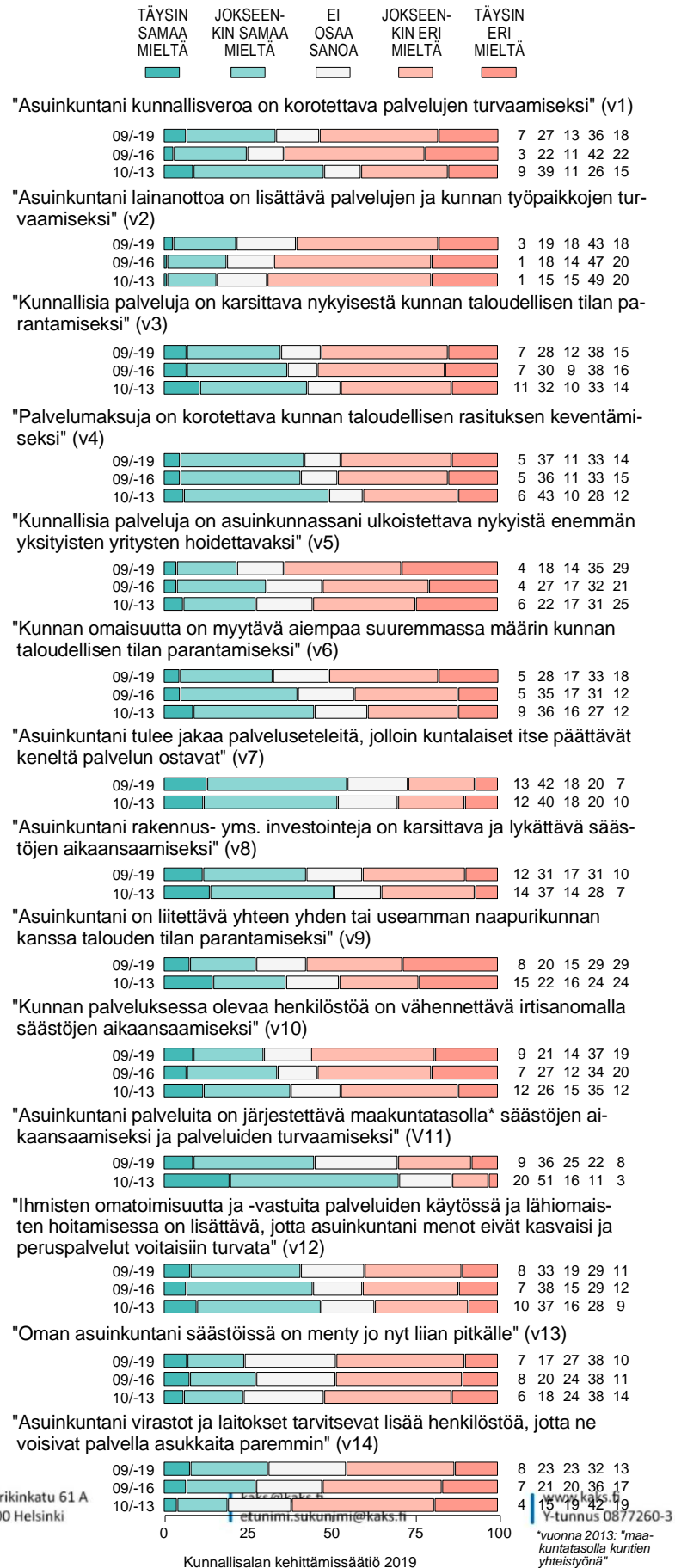
KAKS – Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 6.–11.9.2019. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 127. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

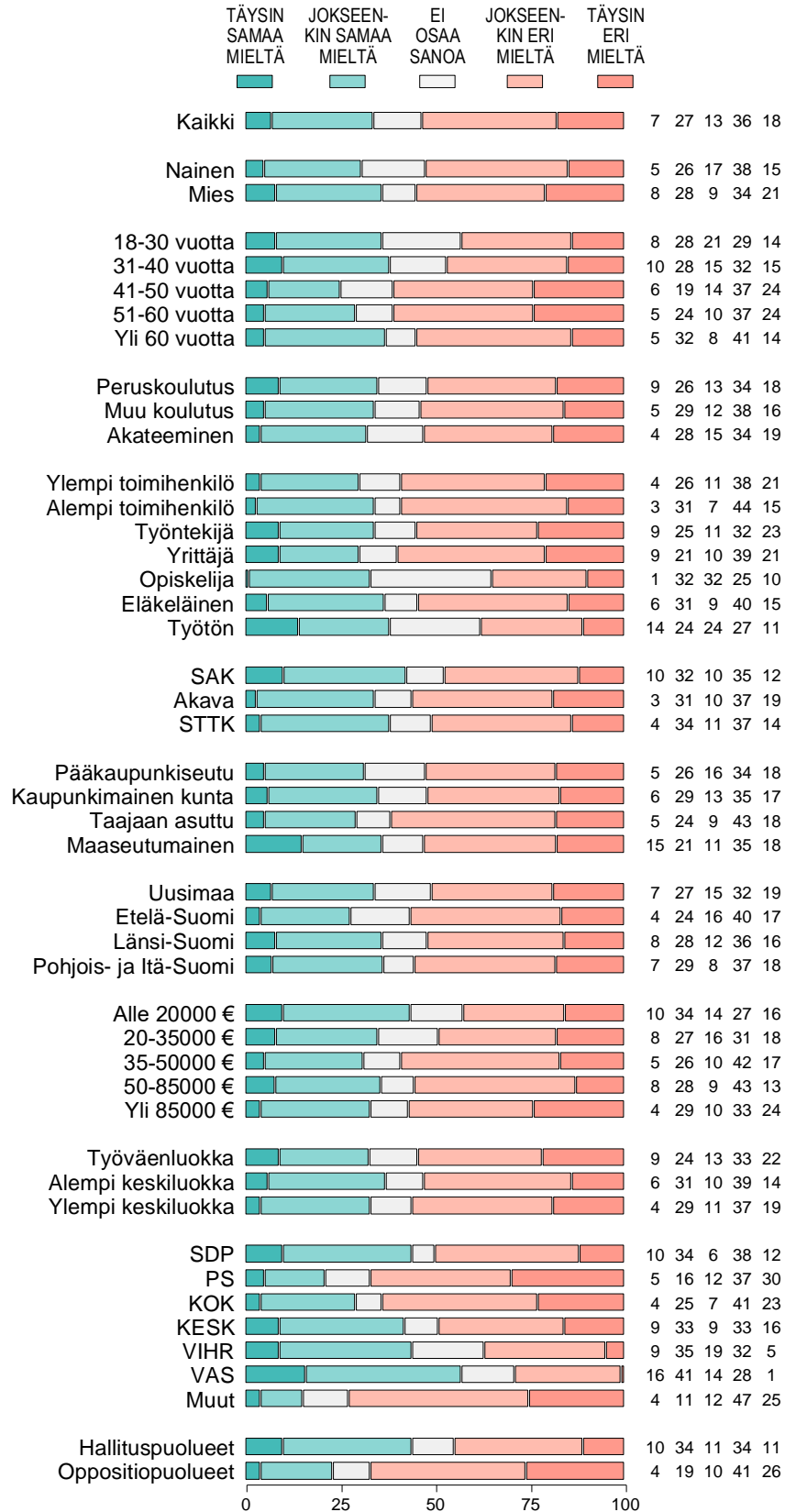
Kuvio 8. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJUA, TALOUTTA JA TYÖLLISYYTTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

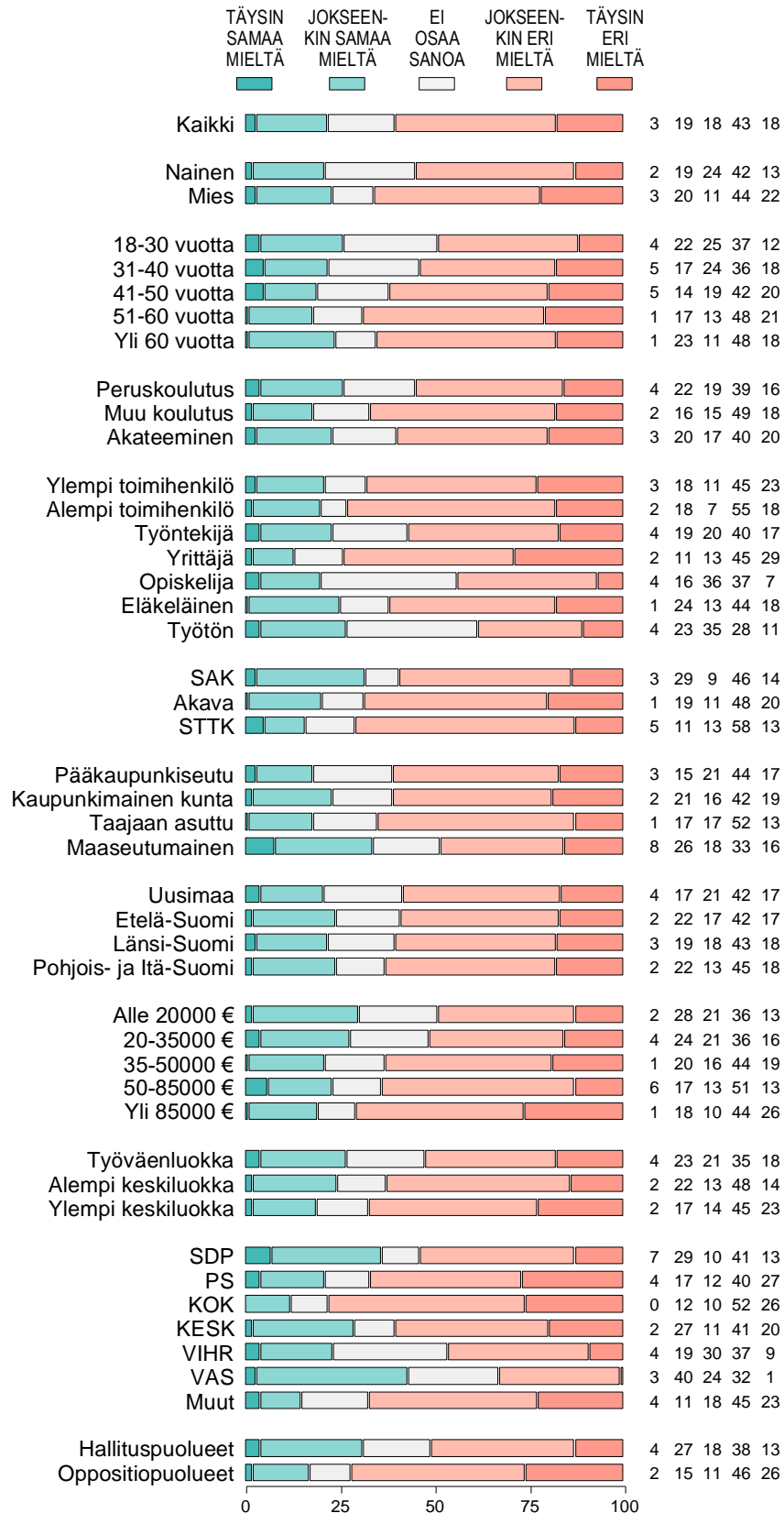
Kuvio 8t. SUHTAUTUMINEN KUNTIEN PALVELUJUA, TALOUTTA JA TYÖLISYYTTÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

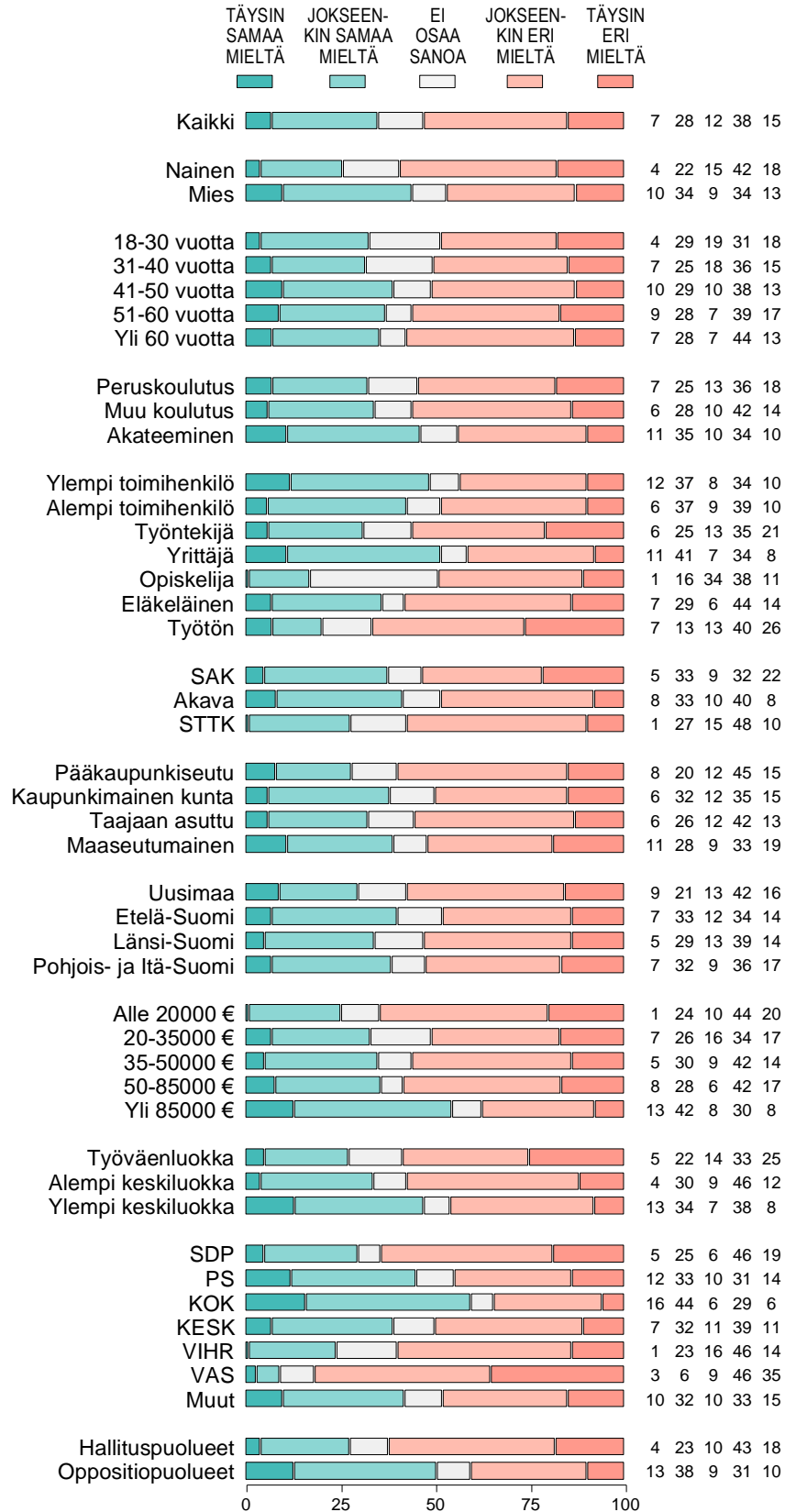
Kuvio 8-1. "Asuinkuntani kunnallisveroa on korotettava palvelujen turvaamiseksi" (%).

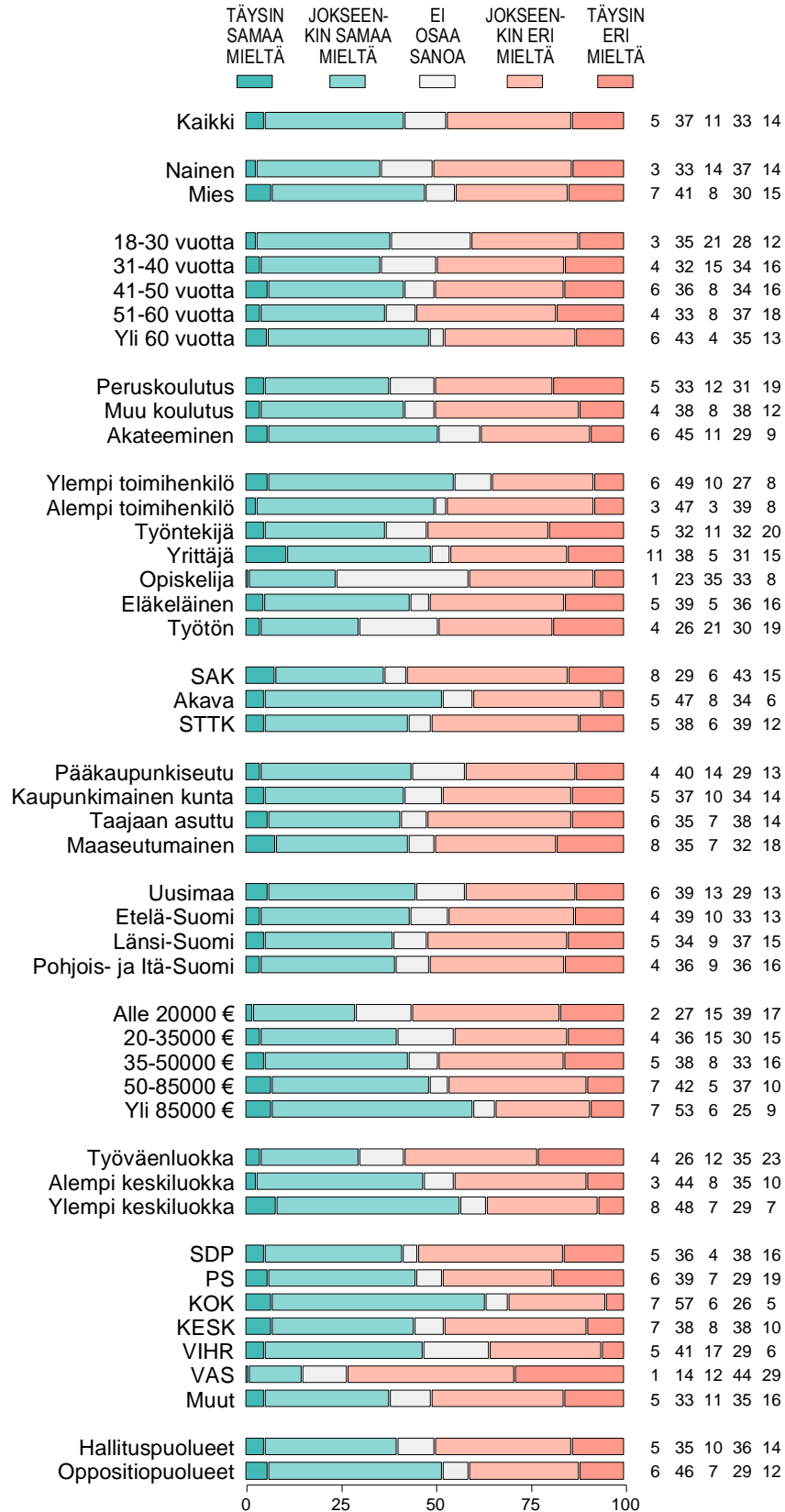
Kuvio 8-2. "Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi" (%).

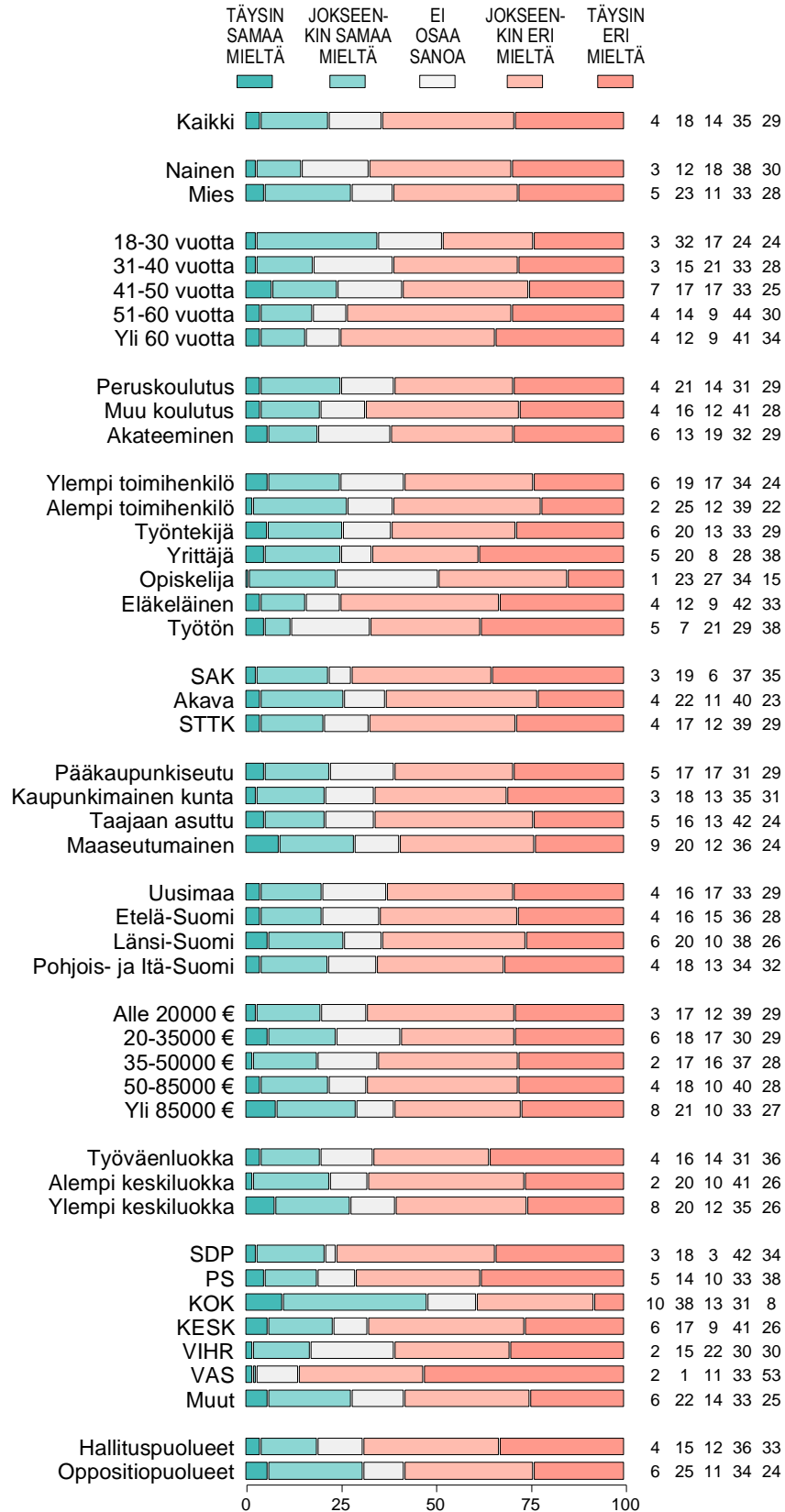
Kuvio 8-3. "Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi" (%).

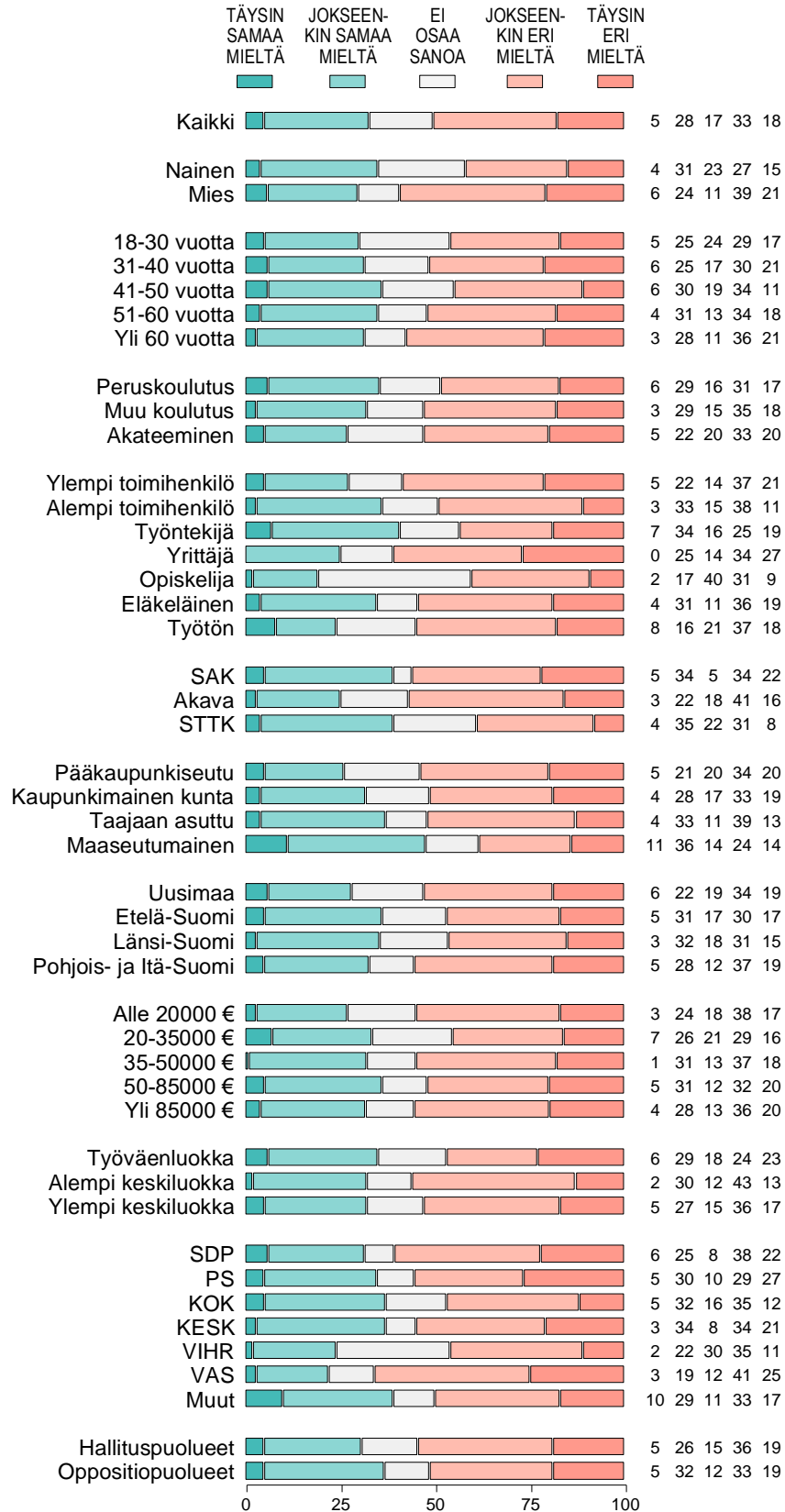
Kuvio 8-4. "Palvelumaksuja on korotettava kunnan taloudellisen raskauden keventämiseksi" (%).

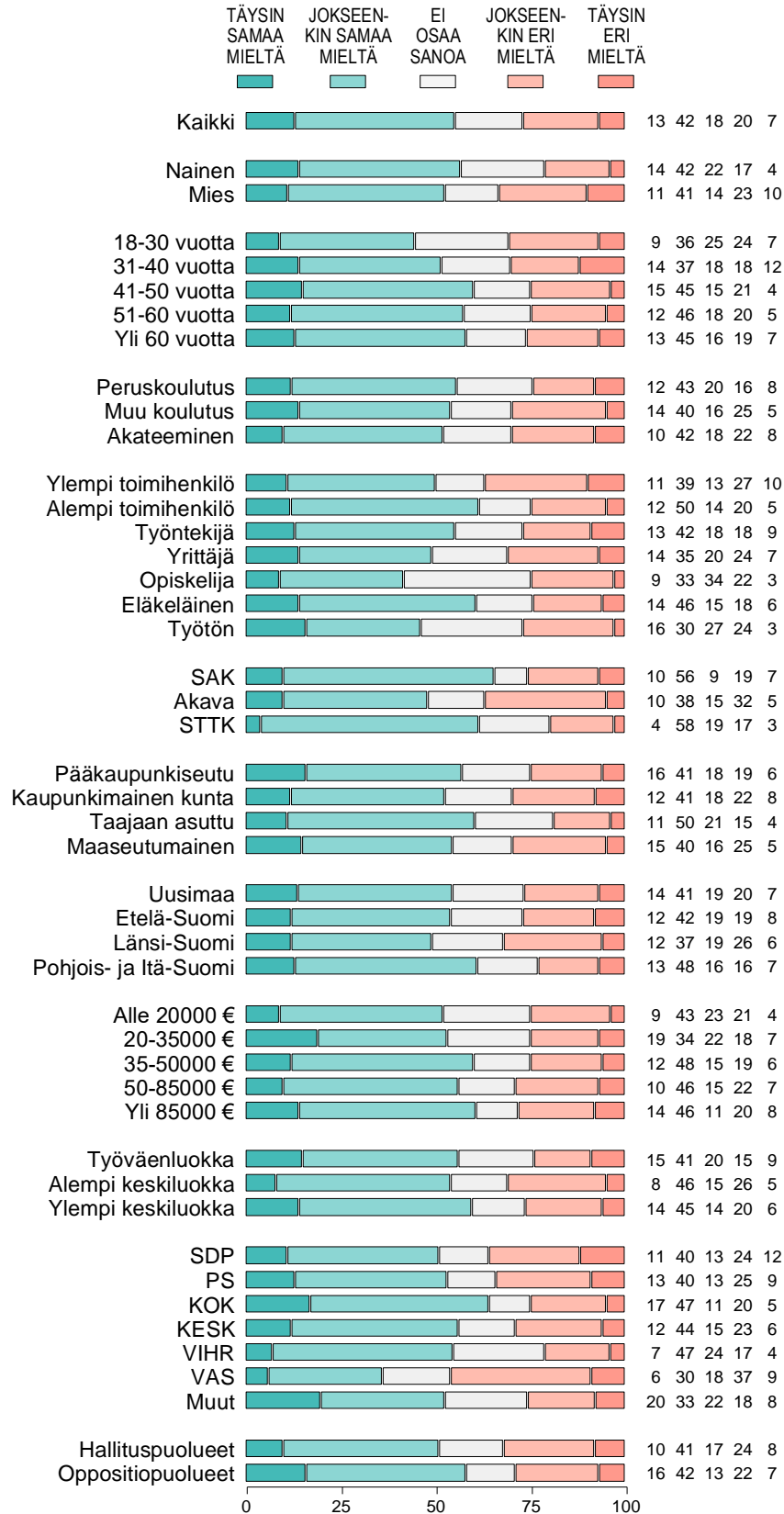
Kuvio 8-5. "Kunnallisia palveluja on asuinkunnassani ulkoistettava nykyistä enemmän yksityisten yritysten hoidettavaksi" (%).

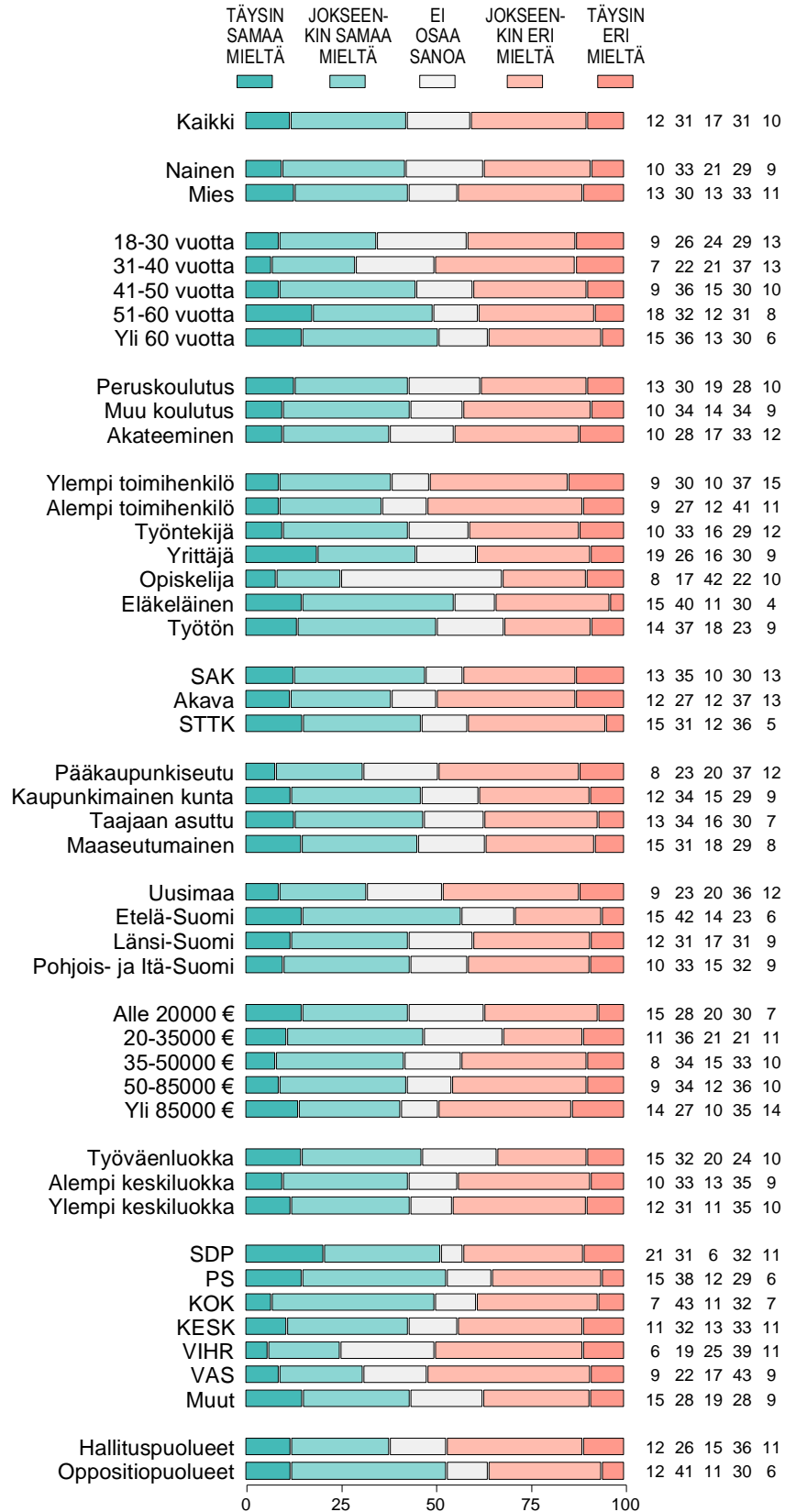
Kuvio 8-6. "Kunnan omaisuutta on myytävä aiempaa suuremmissa määrin kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi" (%).

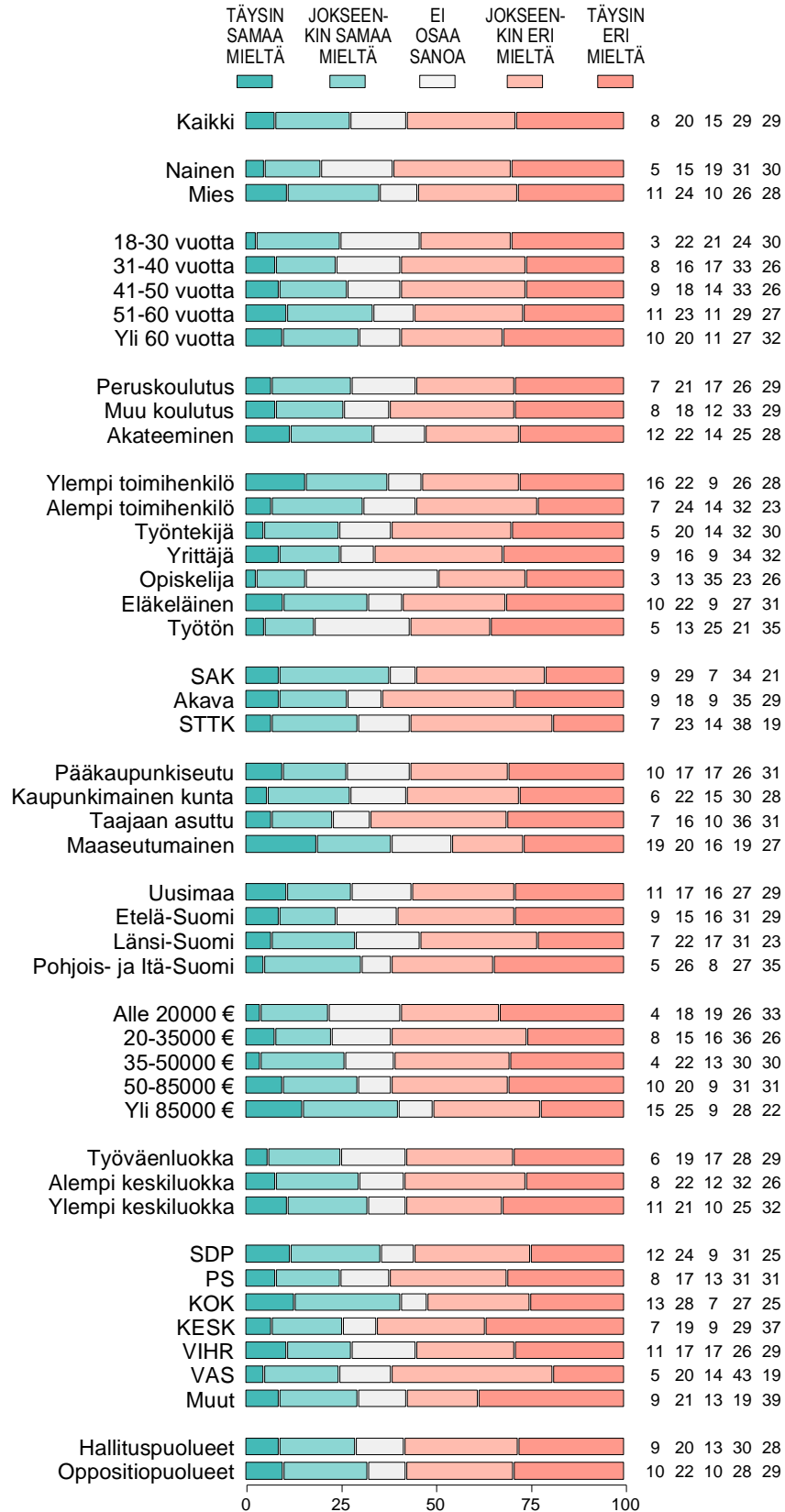
Kuvio 8-7. "Asuinkuntani tulee jakaa palveluseleitä, jolloin kuntalaiset itse päättävät keneltä palvelun ostavat" (%).

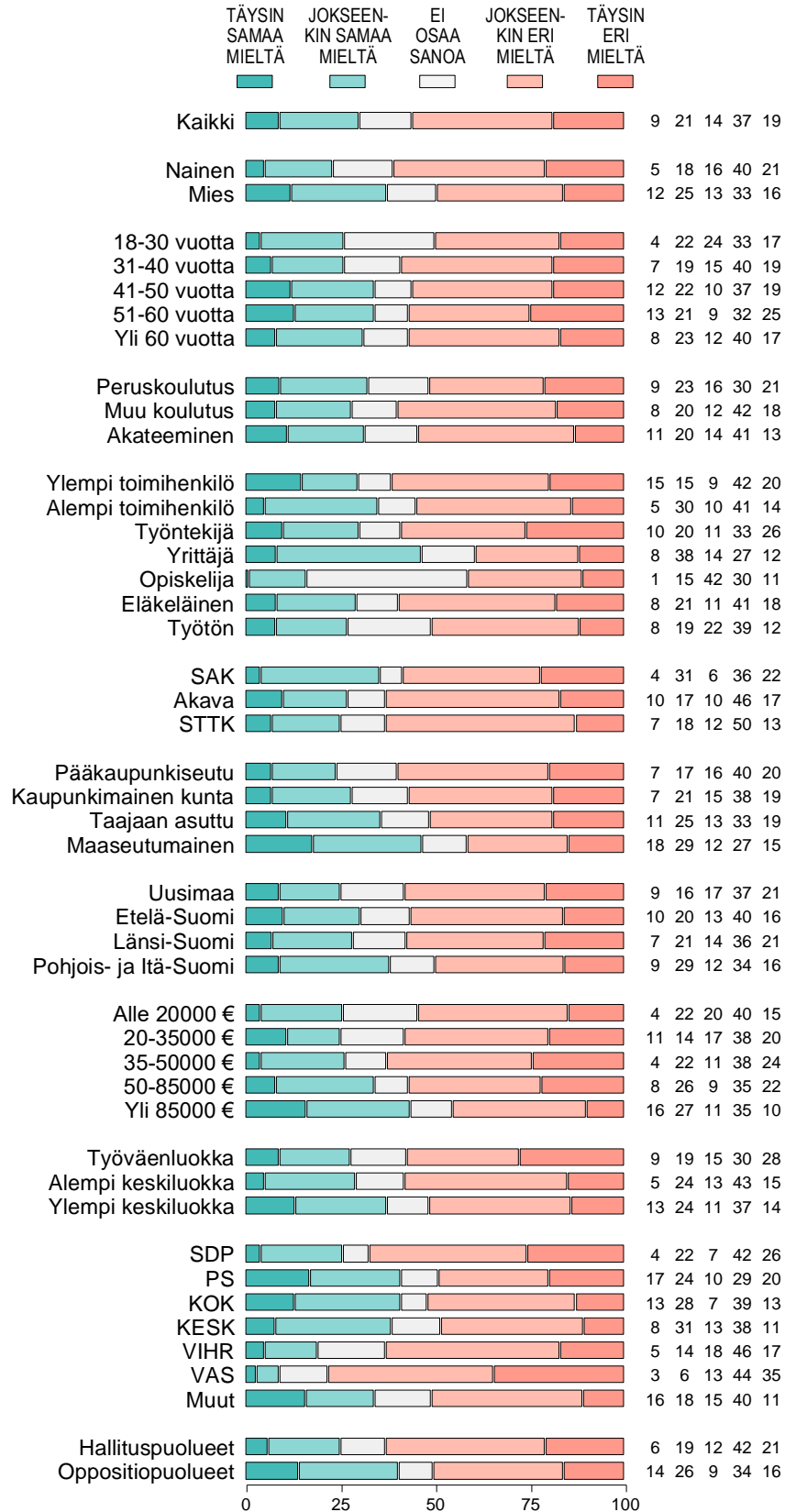
Kuvio 8-8. "Asuinkuntani rakennus- yms. investointeja on karsittava ja lykättävä säästöjen aikaansaamiseksi" (%).

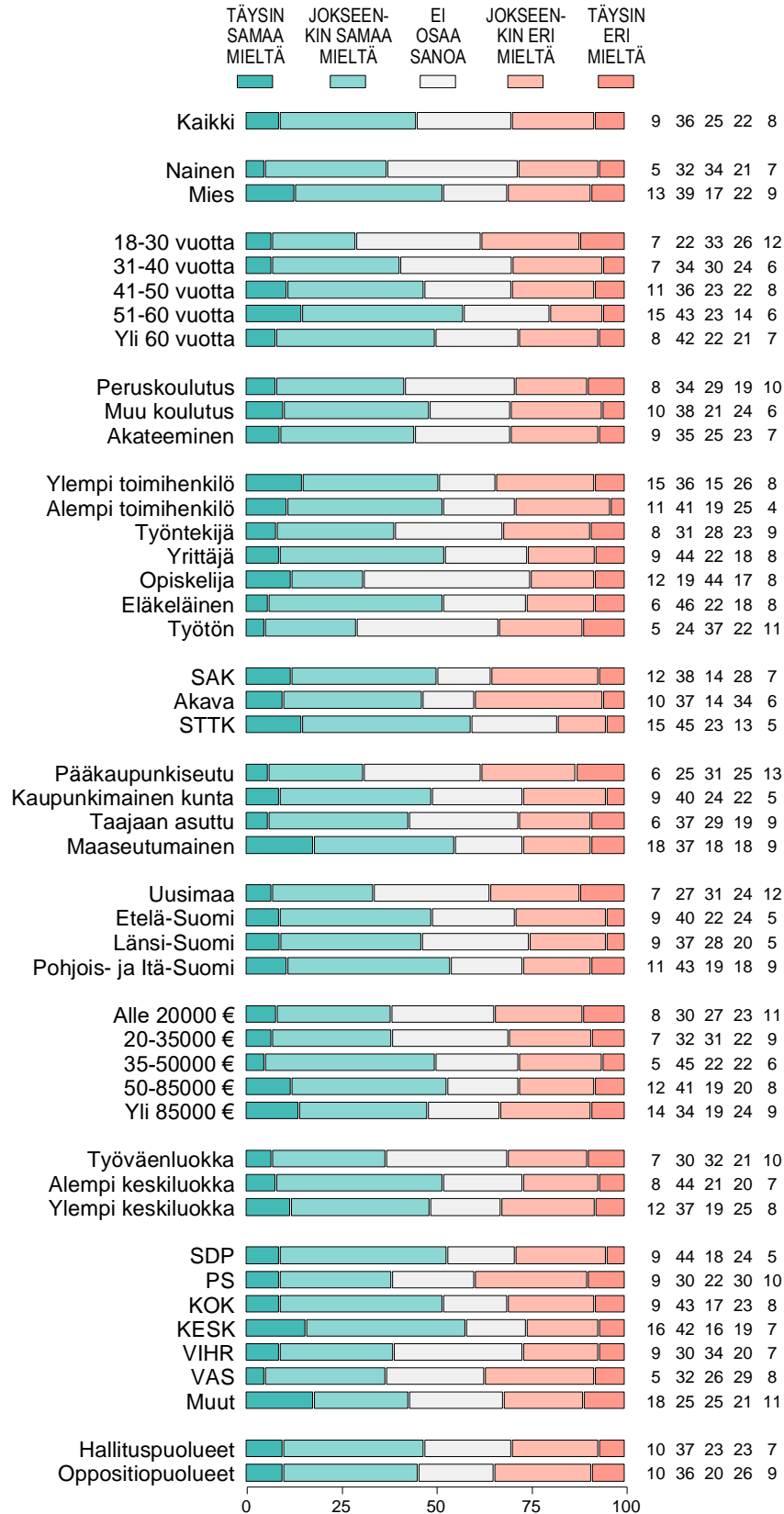
Kuvio 8-9. "Asuinkuntani on liitettävä yhteen yhden tai useamman naapurikunnan kanssa talouden tilan parantamiseksi" (%).

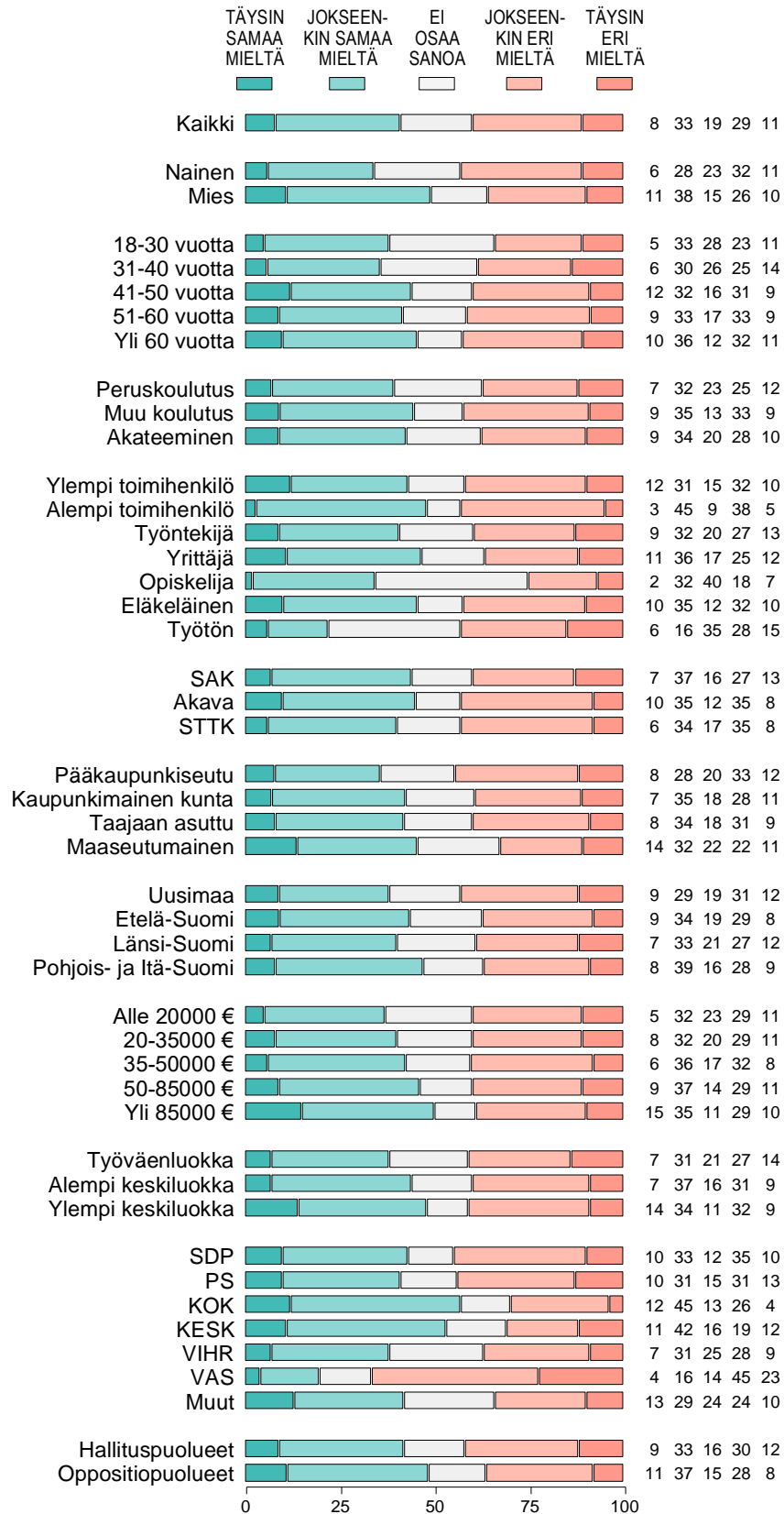
Kuvio 8-10. "Kunnan palveluksessa olevaa henkilöstöä on vähennettävä irtisanomalla säästöjen aikaansaamiseksi" (%).

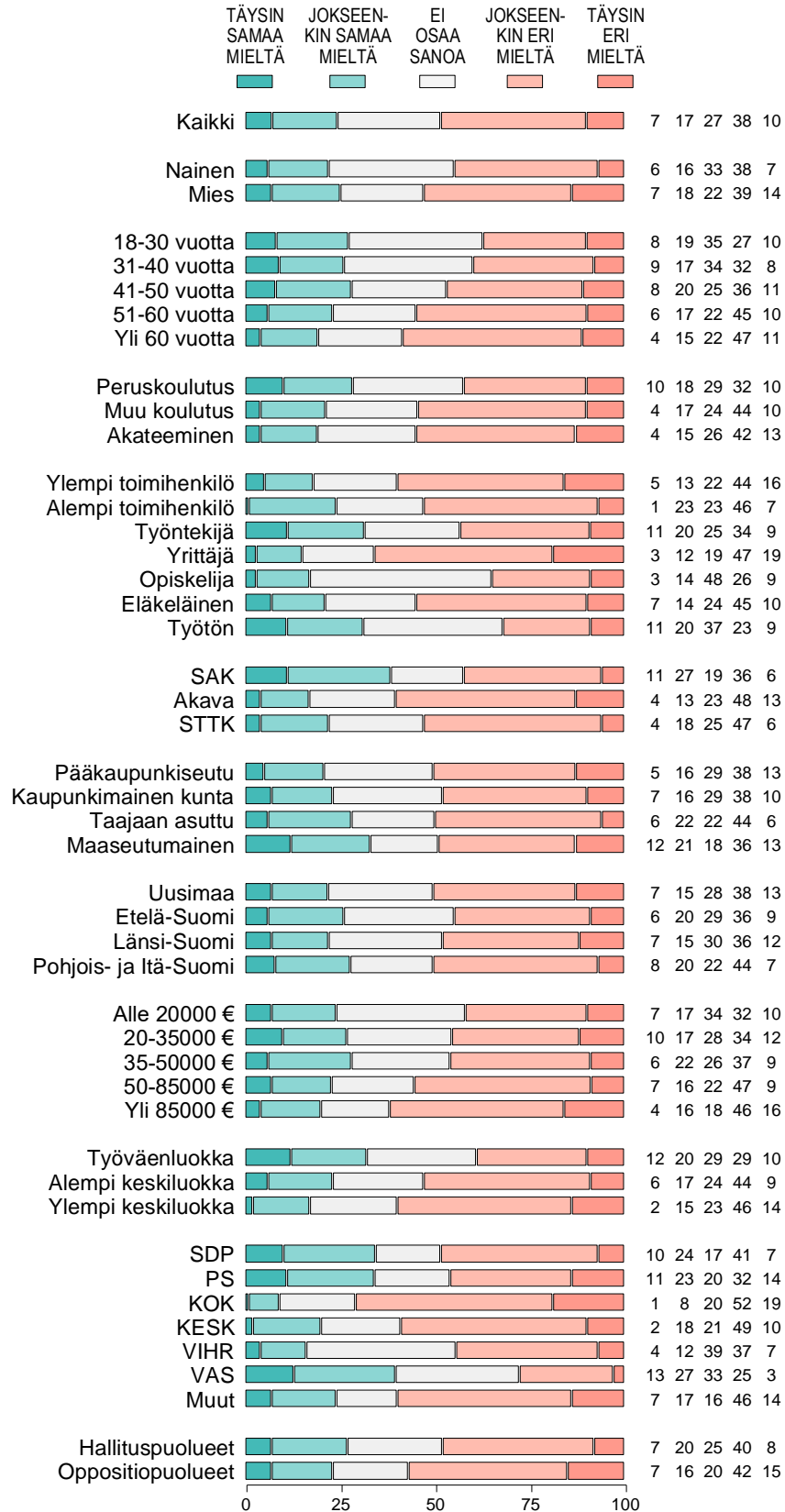
Kuvio 8-11. "Asuinkuntani palveluita on järjestettävä maakuntatasolla säästöjen aikaansaamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi" (%).

Kuvio 8-12. "Ihmisten omatoimisuutta ja -vastuita palveluiden käytössä ja lähiomaisten hoitamisessa on lisättävä, jotta asuinkuntani menot eivät kasvaisi ja peruspalvelut voitaisiin turvata" (%).

Kuvio 8-13. "Oman asuinkuntani säästöissä on menty jo nyt liian pitkälle" (%).

Kuvio 8-14. "Asuinkuntani virastot ja laitokset tarvitsevat lisää henkilöstöä, jotta ne voisivat palvella asukkaita paremmin" (%).

